

Rynek

Współrzędne: Szerokość - 53.312333, Długość - 22.918983

Układ przestrzenny Knyszyna wyznaczyły dwa krzyżujące się dawne trakty: z Goniądza do Grodna (dzisiejsze ulice Goniądzka i Białostocka) oraz z Tykocina do Wodziłówki (ul. Tykocka i Starodworna). Zasiedlanie posesji wokół nich rozpoczęło się w 1510 r., po tym jak tereny Knyszyna weszły w posiadanie Mikołaja Radziwiłła.

Całe założenie przestrzenne z typowym rynkiem rozplanował w latach 1537-1538 na zlecenie królowej Bony pierwszy starosta knyszyński Aleksander Chodkiewicz. W II poł. XVI w. dokonano rozbudowy miasta, by mogło pełnić funkcje rezydencji goszczącego często w Knyszynie króla Zygmunta Augusta. Wytoczono wówczas stykający się narożnikami z istniejącym nowy rynek Kozi.

Przywilejem z 1568 r. Zygmunt August ustanowił 4 doroczne jarmarki i cotygodniowy czwartkowy targ. Zgodnie z królewską decyzją wszyscy zainteresowani mogli tu sprzedawać, kupować, bądź wymieniać wszelkie możliwe towary. Targi odbywały się na rynku miejskim, a zjeżdżali na nie kupcy z całego regionu. W okresie międzywojennym handlowali tu gospodarze nawet z Prus Wschodnich. Tradycja czwartkowych targów zachowała się w Knyszynie do dziś ale od lat 50. XX w. odbywają się one na obrzeżach miasta.

Dzisiejsze ulice centrum Knyszyna biegną identycznie jak 500 lat temu. Wpisany do rejestru zabytków układ urbanistyczny przez wieki pozostał niezmienny. Dobrze utrzymana jest tradycyjna, rynkowa linia zabudowy: fasady domów graniczą z ulicą. Najciekawszą jest pierzeja pomiędzy ul. Kościelną i Szkołą z okrytymi cieniem lip drewnianymi kamienicami.

Sarkofag z sercem Zygmunta Augusta

Po śmierci w Knyszynie w 1572 r. najświetniejszego z włodarzy miasta - króla Zygmunta Augusta i zabalsamowaniu jego ciała pozostały tu jego wnętrzności, w tym m.in. serce. Złożono je w sarkofagu, ufundowanym około 1574 r. przez starostę knyszyńskiego Jana Zamoyskiego. Sarkofag postawiono na rynku, obok drewnianego kościoła parafialnego. Stal tam, co potwierdzają przez wieki kolejne źródła historyczne, do 1824 r., gdy usunięto ostatnią pozostałość drewnianego kościoła - dzwonicę oraz zniszczono elementy cmentarza przykościelnego, a teren zamieniono na plac do ćwiczeń wojskowych. Wówczas najprawdopodobniej sarkofag przeniesiono do **krypt obecnego kościoła**, w których być może pozostaje do dziś.

Inny trop prowadzi w zupełnie inne miejsce, a mianowicie do nieistniejącego **zameczku Krasieńskich**, gdzie w tymże roku mieliby oni przejąć czy odkupić zabrany przez rosyjskich żołnierzy sarkofag. Później mogli oni umieścić go w stworzonym lapidarium, czyli swego rodzaju oazie architektury historycznej na skraju wzgórza nad stawami. Jest to wersja profesora Józefa Maroszka, która wydaje się całkiem

Rynek

prawdopodobna. Tym bardziej że w czasie II wojny światowej proboszcz parafii krypneńskiej odnalazł w okolicy coś co mogłoby stanowić **fragment sarkofagu**. Każdy może to ocenić oglądając to znalezisko wmurowane przez księdza w kościelne ogrodzenie kościoła w Krypnie. Sam ksiądz nikomu, niczego na ten temat nie przekazał, zginął bowiem w okopach, udzielając żołnierzom ostatniej pociechy.

Ciekawą historię knyszyńskich tajemnic można przeczytać na stronie [Było nie minęło](#) gdzie znany dziennikarz Adam Sikorski próbuje odkryć [Sekrety królewskiego serca](#) . Pomaga mu w tym wnikliwy badacz tematu historyk Józef Maroszek. Opowieści o Knyszynie można też zobaczyć w programie wyemitowanym w TVP3 dostępnym [TUTAJ](#).

Ratusz

Pozwolenie na budowę siedziby tutejszych władz miasta uzyskano wraz z nadaniem Knyszynowi praw miejskich w 1568 r. Wówczas zapewne stanął pierwszy ratusz. Kolejny zbudowano na knyszyńskim rynku w XVIII w. Piętrowy, drewniany budynek spłonął w czasie I wojny światowej. Funkcjonujący do dziś magistrat powstał w 1929 r. Budowniczy nadał mu symetryczną bryłę, zaprojektował piętro i użytkowe poddasze. W takim kształcie przetrwał II wojnę światową. W okresie powojennym gmach znacznie rozbudowano, dodając m.in. nowe skrzydło, w którym mieści się Knyszyński Ośrodek Kultury.

Informacje pochodzą ze strony Urzędu Miejskiego w Knyszynie oraz "Było nie minęło"

Teren części miasta z układem urbanistycznym niezmienionym od jego powstania w XVI w wpisany jest do rejestru zabytków pod nr.: 74 (80) z 10.01.1967